

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Minerva, sive de causis latinae linguae commentarius

Sánchez, Francisco

Schoppe, Caspar

Perizonius, Jacobus

Franequera, 1687

Cap. VI. - De verbo infinito, seu impersonali. Infinitum determinantur a verbis: pro omnis casu potest poni. Tempus est abire Latine dicitur, & usitate

[urn:nbn:de:bsz:31-109138](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109138)

non invenio) movere has tragœdias, illud *Re*, deberet produci. Sed Horatius dixit in arte:

Intererit multum Davusne loquatur, an kersus.

Non igitur illic, *Re*, est, sed *Inter*. At dices, in, *Refert*, impersonale, *Re*, producit, quia significat, *res fert*. Quam hoc falsum sit, disputavimus in arte, quum de, *Re*, egimus in quantitate. „ [Juvenalis quidem perspicue „ corripit; *Sportula quid referat, quantum rationi* „ *bus addat*. Vulgo Itali dicunt, *Quanto im-* „ *porta la parte*, id est, quantum refert, affert, „ *apportat*. Terent. *Nescit hoc lucri quantum ei* „ *damni apportet*. Ubi & *Importat* dici potuif- „ *se*, jam modo ex Lucretio, & Tullio ap- „ *paruit*.]

CAP. VI.

De Verbo infinito, seu impersonali. Infinitum non determinatur à verbis: pro omni casu potest poni. Tempus est abire Latine dicitur, & usitatè.

ANxiè torquentur Grammatici, dum quæ verba infinitivum determinent, expiscantur; sed frustra fidant, & nihil expiscant. Quanto rectius Priscianus, qui ex antiquis sic disputat: *Vim nominis rei ipsius habet verbum infinitum; unde quidam nomen verbi hoc esse dicebant: dico enim, bonum est legere, ut si dicam, bona est lectio. Hæc ille. Minervæ placet, Infinitum semper esse verbum, sed ejus totum sensum, & orationem sumi pro ali-*

Infinitivus est nomen verbi.

aliquo casuum, Aliquando vero nomen verum est; ut, *Scire tuum; Nostrum vivere.* „[Sic „ *Fieri & Facere*, nomina sunt, & *Factum* significat, * *Quoad ejus fieri potest*, id est, possibile est; *quoad ejus facere potero*, pro, ejus rei „ factum.] Sed jam exemplis per omnes casus ductis rem explicemus.

In recto dixit Horat. *Virtus est vitium fugere.* Ubi τὸ *Fugere* suppositum verbi est, ut sit, *Fugere vitium*, id est, *Euga vitiorum est virtus*: sic alibi; *Dulce est desipere in loco*, id est, desipere in loco est negotium dulce. I nunc, & dic, Verbum, est, determinare infinitum. Attende diligenter verba Ciceronis 3. *Officior. Non enim falsum jurare pejerare est, sed quod ex animi tui sententia juraveris, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere perjurium est.* Vides hic, *Pejerare*, & *perjurium* idem omnino esse: idem 3. *Tuscul. Si autem caderet in sapientem ægritudo, caderet etiam iracundia: subdit deinde; Etenim si*

V 3

sa-

* *Quoad ejus fieri potest*] Perperam has locutiones accipit Scioppius Neutiquam Genitivus iste regitur à fieri vel facere tanquam veris Nominibus, sed à suppresso provocabulo *Aliquid*. Idem enim est, ac si diceretur, *Quoad aliquid ejus facere potero*. Gronovius pater in hisce locutionibus maluit ubique legi *Quod* pro *quoad*. Locus, ubi id tradat, jam non succurrit, sed scio me apud eum quondam legisse. Neque profecto illud alienum ab Latinitate. Nam passim τὸ *Quod* ita sumitur Suet Ner. 31. *Quod ubique esset custodia*, h. e. quantum captivorum. Sic *Quod in te uno fuit*, Plant Capt. III 4. 2. & alibi. *Quod poteris* Ter. Eun. Liv. XXVI. 32. *Se manducos consuli, quod sine saltura reip. fieri posset*, fortunæ ejus civitatis consuleret, ubi ex MSis restituitur τὸ *quod*, cum vulgo ederetur *quoad*. Similiter XXXIX. 45. *Id eus ut prohiberet, quod ejus sine bello possit, prætori mandatum est.* Sic Scripti codices. Et notandum hic jam omitti τὸ *facere* vel *fieri*, & manifeste τὸ *ejus* regi à *quoad*, sicuti sapissime regitur talis Genitivus à Pronominibus,

Infinitum verbum pro Nomine activo.

sapiens in aegritudinem incidere posset, posset etiam in misericordiam, posset in invidentiam: & pauld inferrius, sic colligit; *Cadit igitur in eundem & misereri, & invidere.* Hinc tu quoque collige, invidentiam, & invidere, misericordiam, & misereri, non differre. Ovid. 2. *Metamorph.* *Posse loqui eripitur, id est, potestas loquendi.*

Infini-
tum ver-
bum pro
Genitivo.

Pro genitivo. Cicero; *In spem venio tuum adventum appropinquare.* Plaut. *Mostell.* *Noli facere mentionem te has emisse.* Terent. *Phormio;* *Summa eludendi occasio est mihi nunc senes, & Phaedria curam adimere argentariam.* Virgil. *Sed stantius amor casus cognoscere nostros: idem 3. Æneid.* *Certa mori: ut ante dixerat; Æneas certus eundi.* Catull. *Surgere jam tempus, jam pingues liquere mensas.* Horat. *Indocilis pauperiem pati.* Pomp. *Mela lib. 2. cap. 1. Famam habent solere pro ultimis advenas cadere.* Ovid. *Signa dedi venisse Deum.* Plinius lib. 7. cap. 55. *Puerilium ista delramentorum, avidaque nunquam desinere mortalitatis commenta sunt.* Cicero; *Haberemque in animo navem conscendere.* Sic dicimus; *Tempus est venire, hora est abire, pro veniendi, & abeundi; quod quia Græcorum more dici, & poetis tantum concedi credit Valla lib. 1. cap. 25. Oratorum etiam exemplis confirmabo. Cicero Attico lib. 10. Quamquam tempus est nos de illa perpetua jam, non de hac exigua vita cogitare: idem 1. Tuscul. Tempus est jam hinc abire me: idem 3. Naturæ Deorum; Magnam molestiam suscepit Chrysippus reddere rationem vocabulorum: idem Verrin. 4. Potestas erat sese gravissima levare infamia: ibid. Caput consilium de amicorum, & propinquorum sententia, non adesse ad iudicium: ,, & 14. ad Attic. 13. Cum consilium cepi legari à Casare:] idem pro Quintio; Te consilium cepisse hominis*

propinqui fortunas funditus evertere: idem pro Cecinna; Nullam esse rationem amittere hujusmodi occasionem: idem in Topicis; Sed jam tempus ad id, quod instituumus, accedere: ad Heren. 3. Tempus est ad ceteras partes rhetoricae orationis proficisci. Sallust. Non fuit mihi consilium, socordia, atque desidia bonum otium contere: idem; Quibus in otia vel magnifice, vel molliter vivere copia erat. Livius lib. 30. Tempus esse, aut pacem componi, aut bellum graviter geri: idem lib. 44. Consilium igitur cepit, transverso pariete iter in urbem patefacere. Cæsar lib. 5. Gallic. Respondit, non esse consuetudinem populi Rom. ab hoste armato conditionem accipere: idem; Consilium capit, omnem à se equitatum noctu dimittere. Curtius lib. 7. Sed tempus saluti sua, tanta jam parta gloria, parcere: idem lib. 4. Cupido, haud injusta quidem, ceterum intempestiva inceserat, non interiora modo Ægypti, sed etiam Æthiopiam invisere. Sueton. Calig. Ita bacchantem, atque grassantem non defuit plerisque animus adoriri. Valerius Maxim. lib. 2. Sed tempus est eorum quoque mentionem fieri. Plinius lib. 13. in præmio; Indocilisque nasci alibi. Terentius Andr. Post ubi jam tempus est promissa perfici. Virgil. Jam tempus agi res.

Pro Dativo, seu accusativo cum, Ad. Ho- Infinit.
rat. I. epist. Fons etiam rivo dare nomen idoneus: tum ver-
idem in A te; Tibia aspirare, & adesse chorus erat huius pro
utilis. Virgil. Et cantare pares, & respondere pa- Dativo.
rati. Pom. Mela lib. 2. de quodam fonte;
potarique pulcherrimus. Ovid. I. epist. Nec mihi
sunt vires inimicos pellere tecto: idem I. Metam.
Sedit extinguere: ibid. Fluctusque & flumina signo Jam
revocare dato. Sallust. Catil. Et vos servare magis,
quam imperare parati estis. „[pro, servituti ma-
gis, quam imperio.]

Infini-
tum ver-
bum pro
Accusa-
tivo,

Pro accusativo, ut illud Demosthenis; *Non tanti emo poenitere.* Plaut. *Perf. Didici vera dicere. Nisi te scire hoc sciat alter.* Horatius; *Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum: idem; Da mihi fallere, da justum, sanctumque videri.* Terentius; *jussi ei dare bibere: idem; Vultisne eamus visere? Sic, Cogis me flere, discedere, ridere: item illa; Pergis pergere? Tendit tendere, Abiit abire, pro accusativo cum præpositione.* Terentius *Heaut. Desine Deos gratulando obtundere, tuam esse inventam gnatam, id est, propter inventam gnatam, Plautus Mostell. Mostis est, sese has aedis vendidisse.* Lucanus; *O faciles dare summa Deos, eademque tueri Difficiles, id est, ad dandum, & tuendum.* Virg. *Nam me discedere flevit, id est, ob meum discessum: idem; Armari edice, id est, jube armaturam, ut armentur.]*

Infini-
tum ver-
bum pro
Ablati-
vo.

Pro sexto casu. Cicero *I. Tuscul. Hominum quanta sit mens, difficile est existimare: idem Oratore; Esse igitur in oratione numerum quendam, non est difficile existimari.* Sic, *dignus amari, Contentus scripsisse; Indignor servire malis.* Ovid. *O puer dignissime credi, Esse Deus.* Plaut. *Epid. Ego sum defessus reperire, vos defessi quærere.* Sallust. *Jugurt. Audito regem in Siciliam tendere, id est, audito regis itinere.*

Ex his jam liquet, Latinè, & usitatè dici; *Tempus est abire, quod multi putarunt, tum græcam esse phrasin, tum poëtis tantum concessam.* Liquet item, Infinitum non sumi pro imperfecto; ut, *Dicere, pro dicebat: nam intelligitur verbum aliquod.* Vide *Cœpit, in Ellipsi verborum.* Verba *Quintilianii sunt lib. 9. cap. 3. At, quæ per detractionem fiunt, figure, brevitatis, novitatisque maxime gratia petuntur,*

tur,

De verbis infinitis. 313

tur, quarum una est ea, quam libro proximo in figuris distuli, Synecdoche, quum subtractum verbum aliquod satis ex ceteris intelligitur; ut Caelius in Antonium: Stupere gaudio Græcus: simul enim auditur, coepit. Hæc Fabius acutè, nisi vocasset Synecdochen, quæ est Ellipsis. Melius Donatus in Hecyr. Injurias viri omnes ferre. Figura, inquit, Ellipsis est,

CAP. VII.

Cupio esse divitem, Latine dicitur; cupio esse dives, Græcè.

V Alla libro 3. cap. 23. Spero tibi esse bonus amicus; Credo tibi fuisse fidelis, proprie dicitur; Per accusativum vero non, nisi alterum accusativum addas, qui antecedit infinitum, hoc modo; Spero me tibi esse bonum amicum; credo me tibi fuisse fidelem. Hoc dictum, inquit Budæus in comment. ling. Græcæ, improbare videtur illud Ciceronis pro Quintil. Ne, ut par quidem sit, postular, inferiorem esse patitur: & ad Attic. lib. 10. In Italia autem nos sedentes quid erimus; nam medios esse jam non licebit. Cæsar; Tenuem selemini prædam, quibus licet esse fortunatissimos. Curtius; Ad vestras manus confugio, invitis vobis salvum esse nolo. Hæc Budæus. Sed quia ex his, quæ ille adducit, multa pervertunt, aut invertunt Grammatici, planius hæc disquiramus. Infinitum Esse, Dici, Haberi, Fieri, & similia, quocunque casu præcedente, postulant semper accusativum, si modo respiciat præcedentem; qui autem præcessit casus, accusativus erit expressus, vel subauditus; ut, Cupio dici doctum; Præceptoris inter-